

XI. évf. 127. sz. 2020. április

KAKTUSZ ÉS POZSGÁS

A Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság internetes újságja

„Sok érték veszett már el az emberiség kárára úgy, hogy azok,
kik sok tapasztalatot hordtak össze önmagukban, azt üzleti titokként szigorúan megőrizték
s magukkal vitték a másvilágra is. Úgy tűnik fel nekem, mintha ezek tolvajok lennének,
mert az emberi fejlődés eredményét, saját tudásukat,
önző célokból utódaiktól s fajrokonaitól eltulajdonították.” (1927)

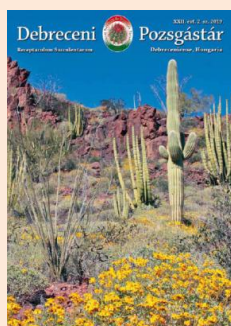
dr. FÖLDI FERENC

Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület Kaktuszkedvelők Szakosztálya Elnöke

Debreceni Pozsgástár

Egy évre csak 5.000,-Ft!

**Érdeklék a pozsgásnövények, a kaktuszok?
A világ élvonalába tartozó írásokat akar olvasni újonnan felfedezett növényekről?
Ismerni akarja élőhelyüket? Szeretné beszerezni e növényeket?
Színvonalas, teljesen színes és pontosan megjelenő folyóiratot szeretne?**

Debreceni Pozsgástár

Megjelenik évente négy alkalommal, újságonként 60 teljesen színes, összesen 240 oldalon, színes képekkel.

A postai költség bérmentesítve a megadott címig!

Előfizetés történhet belföldi rózsaszínű postai utalványon és banki átutalással a

Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület számlaszámára:

6060084-1400072, Hajdú Takarékszövetkezet.

Újságunkat régebbi előfizetőinknek is csak akkor tudjuk postázni, ha az éves előfizetési díjat befizették!

Érdeklődés, információ: Szászi Róbert, e-posta: nogorobert@gmail.com, tel: 30/425-6067

Barizs Dániel, e-posta: barizs56@gmail.com

KAKTUSZ és POZSGÁS

Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület internetes újságja

Kiadja: Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület, Debrecen

4078 Debrecen-Haláp, Tanya 93. E-posta: nogorobert@gmail.com

Szerkesztőség: m.kaktusz.es.pozsgas.tarsasag@gmail.com

Elérhető honlapunkon: <http://kaktusz-es-pozsgas-tarsasag.hu/hirleveleink>

Készíti, szerkeszti: Ficzer Miklós

**Az újságban megjelenő cikkek azok szerzőinek véleményét, meglátását juttatják kifejezésre,
amelyektől a szerkesztő nézete eltérő is lehet.**

© Ficzer Miklós © Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság, Debrecen

A DEBRECENI POZSGÁSTÁR OLVASÓIHOZ

Kérjük a Debreceni Pozsgástár olvasóit, hogy aki a negyedévek végén nem kapja meg a Debreceni Pozsgástárt, azt feltétlenül jelezze az alábbi elérhetőségen: nogorobert@gmail.com Jelzésük azért fontos, mert a Debreceni Pozsgástár postázásához napra kész nyilvántartás szükséges. Csak így kerülhető el a postázás esetleges elmaradásával járó kellemetlenség. Sajnos, akarattunkon kívüli okok miatt minden negyedévben előfordul néhány kézbesítés elmaradás. Az elmaradások gyors pótlásához kérjük mielőbbi visszajelzésüket az következő elérhetőségeken: *Szászi Róbert*, e-posta: nogorobert@gmail.com, tel: 30/425-6067

Megértésüket, segítségüket köszönjük.

**TÁRSASÁGUNK A DEBRECENI POZSGÁSTÁR 2020. 1. ÚJSÁGJÁT
MINDEN ELŐFIZETŐNEK POSTÁZTA!**

„Mindennek tetszeni lehetetlen, akarni együgyűség”

Mindenes Gyűjtemény, 1789.

T A R T A L O M

Címlapon: *Gymnocalycium* cv. Jan Suba. Fotó: Komporály Zsolt.

Kovács Klára: Akiről tíz növényt is elneveztek.....	4
Ritka virág volt látható hétfőn (1880).....	7
Kardos Árpád (1897): A kaktuszok. I. rész	8
Bakó Jenő: Rücskös kaktusz a Petőfi utcában	11
Vitályos: Elvénuült yuccatörzsek ifjítása.....	13
Nagy József: Iskolaprogram – Arany János Általános Iskola, Létavértes Debreceni Egyetem Arany János Gyakorló Általános Iskola, Debrecen	14
Sztrókey Tibor: Egy növénybolond naplójából. XI. rész	16
Pozsgás-munkanaptár — aktuális teendők április hónapra	20
Zsíros Krisztina: Egyedülálló fajgazdag gyűjtemény	21
Novothny főkertész (1897): Az <i>Epiphyllum</i> (levél-cactus) tenyésztése.....	23
Nagy József: Texasi pillanatképek.....	24
A kaktusz virága – A nagy titok szenvedély és türelem.....	26
Justh Gyula Békésmegyei csodavirágja (1905)	27
Húsvétkor is díszít a kaktusz.....	28
Kiss László: Etimológia szótár – <i>pendulina-perianthium</i>	29
Hátlap – Gyerekek rajzai kaktuszokról: Szabó Tamás rajza.	

AKIRŐL TÍZ NÖVÉNYT IS ELNEVEZTEK

Írta: Kovács Klára (2011)

Bejárta a fél világot. Először írta le Kuba vegetációját, több száz új növényfajt fedezett fel, 17 könyvet és 600 szakcikket írt hét különböző nyelven, Latin-Amerika területén a 20. század második felének legeredményesebb felfedezője. Az UNESCO szakértője. Több hazai egyetem oktatója volt, megszervezte a pécsi egyetem Természettudományi Karát, megalapította a Botanika Doktoriskolát. Oktatói és tudományszervezői munkáját Szent-Györgyi Albert és Széchenyi-díjjal ismerték el. Szilárd Leó és Deák Ferenc díjas, megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje kitüntetését is. Am ezek csak vaktában kiragadott címek, díjak és munkák, melyek távolról sem fedik le a 78 [2020-ban 87 – szerk.] éves tudós eredményeit. A HETEK interjúja Borhidi Attila biológus professzorral.

Ön már gyerekkorában több nyelvet megtanult, mint amennyi manapság egy élet alatt összejön. Ez hogyan sikerült?

A Monarchiában felnőtt nagyszüleim még három nyelvet beszéltek anyanyelvi szinten. A szüleim, akiket a trianoni döntés elűzött a mai Szlovákia területén levő szülőföldjükről, már nem rendelkeztek ezzel a tudással. De érezték ennek hiányát, és engem arra neveltek, hogy egy ember annyit ér, ahány nyelvet beszél. Olasz keresztanyámtól gyerekként tanultam meg olaszul, németet az óvodában, majd az iskolai különórákon tanultam. Ennek később nagy hasznát vettük, mert amikor 1945 tavaszán menekültként Ausztriába kerültünk, munkát tudtam vállalni. 12 évesen egy pékségben dolgoztam napi egy vekni kenyérért. Szó szerint kenyérkereső voltam. A háború után a gimnáziumban átálltunk az angolra, és második kötelező nyelvként a német helyett a franciát választottam. Így mire leérettségiztem, már öt nyelven tudtam kommunikálni.

Hogyan lett végül biológus? Már gyerekként szerette a növényeket, gyűjtögette a bogarakat, lepkéket?

Nagyon sokirányú volt az érdeklődésem. Nyelvtudásaim birtokában még diplomáciai pályára is gondoltam, de polgári származásom és felekezeti iskolám erre nem volt jó ajánlólevél akkoriban. 16 éves voltam, amikor édesapám leültetett, hogy beszéljünk meg, mi is legyen belőlem. Szóba került az irodalmi és a mérnöki pálya is, majd megállapodtunk, hogy rossz térlátásom miatt olyan pályát választok, ahol kevés műszaki rajzot követelnek, és ez a vegyészet volt. Kedvem is volt hozzá, s így elhatároztuk, hogy vegyész leszek.

De végül mégsem vegyész lett!

Nem, de ezt a 40-es években még nem sejtettük. Édesapám megszerezte nekem az első éves egyetemi tankönyvet, Gróh Általános és Szervetlen Kémiáját. Én ezt a középiskolai tanulmányaim mellett, – szórakozásból – megtanultam. Mire leérettségiztem, már szigorlatozhattam volna a Műegyetemen. Ezzel szemben még csak be sem hívtak felvételizni. Az akkori pártutasításos rendszerben ugyanis felső szintről vezényelték a beiskolázást. Kiderítették, hogy a biológia a marxi materializmust igazoló, ideológiai tárgy, és ezért megemelt óraszámban tanították. Ehhez nem volt elég tanár. Így engem is ide „toboroztak”, kémia-biológia tanárszakra vettek fel. Persze, nem nyugodtam bele; elhatároztam, hogy mindenáron átmegyek kémia szakra.

A biológia akkor még nem is érdekelte?

Egyáltalán nem. Jelesre szigorlatoztam kémiából, sőt a kémikusok előtt megnyertem az analitikai versenyt, bizonyítandó, hogy én alkalmas vagyok arra, hogy átvegyenek, de a minisztériumban elutasították a kérvényemet. Akkor körülnéztem, melyik az a biológiai tanszék, ahol a legtöbb kémiát tanítják. Ez a Növényélettani Tanszék volt, ahonnan azonban klerikalizmus vádjával eltávolították a professzort. Ekkor már csak azt kerestem, hogy hol van jelen legkevésbé a politika, az osztályharc félelmetes, embertelen légköre, ami akkortájt eluralta az országot.

Két ilyen keresztény szellemiségű, ideológiamentes sziget volt a szakon a Növényrendszertani és az Állatrendszertani Intézet. A növények jobban vonzottak. Ide adtam be a kutatói pályázatomat. Óriási hátránnyal indultam az iskolatársaimhoz képest, akik tizenévesen már erre a pályára készültek. A professzorom nagyon okos ember volt, olyan témát adott, amihez az egész intézeti könyvtárat át kellett böngészniem. Európa fájának elterjedési határait kellett éghajlatilag jellemeznem. Növényismeretbeli lemaradásomat úgy igyekeztem pótolni, hogy a hétvégeken kirándulni mentem azokkal a kollégákkal, akik ismerték a növényeket. Mindenkitől tanultam, aki többet tudott nálam, és két év alatt behoztam a hátrányomat. Mikor végeztem, a professzor meghívott, hogy maradjak kutatóként az egyetemen.

Eközben sikerült megkedvelnie a növényeket?

Ennél sokkal több történt: szerelmese lettem a növényeknek. Az iskolámban arra neveltek, hogy találjuk meg Isten szándékait az életünkben. Legyünk nyitottak a hívás és küldés jeleire. A becsukódó kapukban megláttam és elfogadtam a Gondviselő irányítását. Ma már meg vagyok győződve, hogy Ő irányított erre a pályára, ahol sikeresebb lettem, mint vegyészként lettem volna.

Önt nagy tisztelet övezi Kubában, hiszen először írta le és térképezte fel a szigetszország vegetációját. Hogyan jutott ilyen távolba?

A forradalom után a Kubai Tudományos Akadémia pályázatot hirdetett kutatóintézetek szervezésére és kutatók képzésére, amelyre én is jelentkeztem. Mivel a szakértői helyeket politikai egyezmények alapján döntötték el, azok az országok részesültek előnybe, amelyek, iparcikket és fegyvert tudtak szállítani Kubának, vagyis Csehszlovákia és az NDK. A prágai tavasz után azonban Csehszlovákiát többek között úgy büntették, hogy a szakértői helyeik egy részét újra osztották, és így magyar szakértők is utazhattak Kubába. Időközben rám bízta egy Kubából érkezett fiatalembert, hogy felkészítsem az ottani botanikus kert vezetésére.

Elkezdtem hát spanyolul tanulni. Félévi közös munka után azzal az ígérettel ment el, hogy majd Kubában folytatjuk. Bátorításul itt hagyta Kuba Flórájának öt kötetét. Három évvel később kaptam egy táviratot: Kineveztek a Botanikai Intézet igazgatójává, meghívom egy évre, Kuba vegetáció-térképének elkészítésére. Felkészülésképpen megtanultam az öt kötetes kubai flórát, mintegy hatezer faj adatait. Elméletben mindent tudtam, csak éppen egyetlen növényt sem ismertem volna fel közülük, mivel még nem láttam őket. Örömet rontotta, hogy családot nem vihettem magammal, pedig éppen akkortájt született meg Zsuzsánka kislányom. Nehéz szívvel hagytam itt őket, hiszen akkor még másfél hónap volt egy levélváltás. Odakint egy nagyszerű idős mesterre akadtam, aki megtanított a kubai növények ismeretére és egy pompásan szervezett csapattal sikerült egyetlen év alatt elkészíteni Kuba vegetációs térképét.

Hogyan lehet egy ekkora országot ilyen rövid idő alatt „átfésülni”?

Többször is beutaztam az 1200 kilométer hosszú szigetet, repülön, tengeren, meg persze gyalog, hátizsákosan. A térképezés közben kiderült, hogy az öt kötetes flóramű még nagyon hiányos. Több mint 400 új virágos növényfajt valamint 4 új növénynemzetséget fedeztünk fel, mintegy a térképezés „melléktermékeként”. Ebből született meg az akadémiai doktori értekezésem 1973-ban, majd a két nagyszerű kiadást megért angol nyelvű monográfiám Kuba növényföldrajzáról.

Sikerült végül kivinnie a családját is?

A feleségemet sikerült kihozatni, és ez a hűség diadala volt! Már hónapok óta egyedül éltem, s ezt a helybeliek úgy akarták orvosolni, hogy különböző hölgyeket ajánlottak nekem, „nehogy a

Melocactus harlowii (szín.: *Melocactus borhidi*)
Fotó: CactiLegacy

Coccothrinax borhidiana
Fairchild Tropical Botanic Garden,
Miami, FL USA. Fotó: David J. Stang

kényszerű nőhiány az agyamra menjen”, holott én ennek semmi jelét nem adtam. Az ajánlatokat következetesen elutasítottam azzal, hogy a feleségemen kívül más nő nem érdekel. Fél év után, amikor már látszottak a sikeres munka eredményei, a Kubai Akadémia elnöke megváltoztatta a szerződésemet és kihozatták a feleségemet, aki azonnal munkába állt mellettem, és négy nagyszerű hónapot dolgoztunk együtt, ahogyan arról „Kubában térképeztünk” című könyvünkben be is számoltunk.

Később számos országban dolgoztam, Kelet-Afrikában, Tanzániában, Mexikóban is.

Sok országban jártam szakemberként, de csak három trópusi országban dolgoztam huzamosabb ideig. Mexikóba még most is évente visszajárok egy kutatási program keretében, mert ez a hatalmas ország még mindig a felfedezés állapotában van, mint a világ negyedik leggazdagabb növényvilággal rendelkező országa. Itt háromszor annyi virágos növényfaj él, mint egész Európában és másfélszer annyi, mint a kontinens nagyságú USA-ban.

A felfedező munka nemcsak az ország rendkívüli éghajlati felszíni és geológiai változatossága miatt nehéz, hanem azért is, mert mindmáig 40 indián törzs él érintetlen állapotban, amelyek nem beszélnek az állam hivatalos nyelvét, s így kockázatos a velük való érintkezés. A másik nehézsége a felfedező munkának a hegységekben rejtőző titkos drogtelepek. Ilyeneket felfedezni egyenlő a halálos ítélettel. A gyűjtő expedíciók ilyen óvatossági kényszer mellett is nagyon sikeresek. Csak tavaly húsz új növényfajt fedeztem fel ezekből a gyűjtésekből, pedig én csak egyetlen növénycsaláddal, a kávéfélékkel foglalkozom. A 2006-ban kiadott monográfiámat már bővített formában újra kell írnom.

Sőt, ha jól tudom, nem csak számos új növényt fedezett fel, hanem Önről is elneveztek néhányat.

Egy Angliában megjelenő lexikon részére össze kellett írnom a rólam elnevezett növényeket. A lista egy növénynevezéskönyvből (Attilaea) és több mint tíz fajból áll. Legnevezetesebb egy kubai palma a *Coccothrinax borhidiana*, amely szigorúan védett növény, egyetlen, elszigetelten élő kis populáció. Igen közkedveltté vált, hiszen maximum két méterre nő meg, így szobanövénynek is kiválóan alkalmas, ezért mesterségesen is szaporítják. Az a kubai kollégám dedikálta nekem, akivel együtt készítettük el Kuba vegetáció-térképét, és aki mellel a pálmák specialistája volt. Ő vezetett be engem a pálmák rejtelmeibe és ezért én is elneveztem róla egy általam felfedezett pálmafajt, mert az ilyen szívességet, – ha erre egyáltalán mód nyílik – illik viszonzni. Egy másik nevezetes faj a Kuba fősivatagi övezetében, Guantanamótól keletre, egy a mészkősziklákon élő növény, a *Melocactus borhidii* névre keresztelt dinnyekaktusz. Mészáros Zoltán kaktuszspecialista írta le és adta neki az én nevemet. Legutóbb egy kávéfélélt neveztek el rólam Mexikóban.

Nem állom meg, hogy meg ne kérdezzem, mi a véleménye a globális felmelegedésről. Nehéz kiigazodni, valóban létezik, vagy csak riogatnak bennünket?

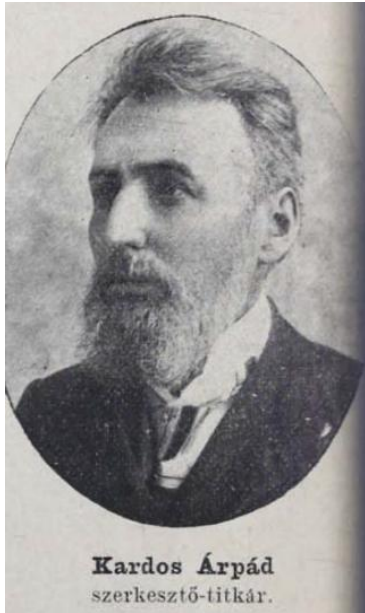
A globális klíma- és környezetváltozást 1987 óta egy kutatási világprogram, a Nemzetközi Geoszféra-Bioszféra Program (IGBP) vizsgálja, amelyben 120 ország vesz részt, és kutatja a légkör, az óceánok és a szárazföldi környezeti rendszerek működését és az azokban beálló változásokat. A Magyar Nemzeti Bizottságnak 15 éven át titkára voltam, és a mai napig kapom a kutatási eredményekről szóló jelentéseket. Mint biológus, a jelenségeket, az élővilágban lezajló eseményeket vizsgálom, és nem dőlök be elhamarkodott elméleti modelleknek, amelyek manapság igen divatosak. Az élővilág már 25 éve érzi a klímaváltozást. Az állatok közül sokan elhagyják azokat a területeket, ahol eddig éltek, és új helyen új növényekkel kezdenek táplálkozni, vagyis új kártevőkként jelennek meg. Eközben egyes növényfajok kipusztulnak, és helyükre mások jönnek. Özöngyomok tömeges megjelenése növeli erdő- és mezőgazdaságunk költségeit. Fel kell készülnünk új növények nemesítésére, amelyek képesek alkalmazkodni az új klímához. Az emberek is vándorolnak. Jelenleg mintegy 25-27 millió ökológiai menekült van a világon. A szárazság, a sivatagosodás, az árvizek és a tengerszint-emelkedés miatt 2050-re már kétszázmillióra becsülik az ökológiai menekültek számát. A jelenleg is áramló vendégmunkásokkal szemben, akik többnyire fiatal, munkabíró férfiak, az ökológiai migránsok főként a fejlődő országokban élő szegények, nők, gyerekek és idősek lesznek, és kiszolgáltatottságuk a szervezett szerv- és emberkereskedelem „felvirágzását” eredményezheti.

Kovács Klára

RITKA VIRÁG VOLT LÁTHATÓ HÉTFŐN...

Ritka virág volt látható hétfőn a bécsi növénytani intézetben: egy kaktusz faj két példánya kivirágzott. Maga a kaktusz faj nem ritka, s üvegházakban kellő gondozás mellett nálunk is kivirágzik, de a virág csak éj idején fejlődik ki, s az egész virágzás csak egy éjen át tart. Este napnyugtával kinyílik a kehely, a virágzat fehér szirmai kibontakoznak, egyszersmind a sárga hímszálak s a pistillák (termők) is láthatók. A fehér szirmok széle, visszahajlott rostjaiban szakállszerűleg lecsüngő levélkéket vesznek körül, melyek világos, vagy sötét zöldek, majd világos sárgák vagy sötét narancsszínűek. A virág igen kellemes illatot áraszt. Egy éjji virágzás után a virágkehely összezáródik, s a virág reggelre elhervad. Ha a növényt melegben tartjuk, bizonyos számú bimbókat hajt, melyek igen intenzív szagot terjesztenek. Ha továbbá a növényt a virágzás ideje alatt sötétben tartjuk, a virágot nappal is „megcsalhatjuk”, s akkor a virág néhány óráig nappal is megmarad.

A KAKTUSZOK

Elmélyülten foglalkozott a kaktuszokkal Kardos Árpád (1862–1939) kertész, 10 évig az OMKE titkára, a Kertészet és a Kertészeti Lapok szerkesztője. Kertje Sashalmon volt, szerzője a kaktuszokat korának tudományos szintjén ismertető, *A Kaktuszok* című tanulmányának, amely a Kertészeti Lapokban 1897-ben jelent meg három részben. Szakmailag ez nevezhető az első, valóban tudományos igényű ismertetésnek a Cactaceae családról a hazai botanikai szakirodalomban. Kertészettörténeti kutatásokban is jelentős eredményt ért el. Kaktuszgyűjtő szenvedélye közismert volt, de nem csak kaktuszokkal, hanem más pozsgás növényekkel is foglalkozott, és tekintélyes gyűjteményre tett szert. Feladatának tartotta a növények megismertetését, több cikke jelent a korabeli sajtóban, és több könyvét is kiadták. Szobakertészet című könyve 1922-ben jelent meg, amelyben a Pozsgások fejezetben tárgyalja a következő szukkulens nemzetségeket: *Crassula*, *Echeveria*, *Epiphyllum*, kaktuszok, *Othonna*, *Phyllocactus*, *Rochea*, *Sempervivum*. Az alábbi írásában a képek, melyek rajzolóirol semmit nem sikerült megtudnom, első hazai ábrázolásai a nevezett kaktuszfajoknak.

Ficzere Miklós

Írta: *Kardos Árpád* (1897)

I. RÉSZ (Három képpel)

A szoba kertészet számára hálásabb növényt képzelni sem lehet a tropikus Amerika pozsgás növényeinél, a tuskés kaktuszoknál. Szinte csodálatos, hogy ama sok érdekes válfaj és alak mellett ma nem örvendenek olyan nagy pártfogásnak, mint Európába hozataluk utáni néhány évtizeddel és e századnak harminczas és ötvenes éveiben, midőn egy ideig szinte lázban tartották a virág kedvelőket. Századunk ezen említett idejében a kaktuszok különös érdekes alakja, ennek sajátságos szépsége becsültetett a legnagyobbra s magas rangú főurak is szenvedéllyel kultiválták. Valóságos divat virágokká lettek és ezen általános érdeklődés folytán nagyszerű pompás dísz művek láttak napvilágot, mint Lemaire, Peiffer és Ottó, Salm-Dyck herczeg munkái, hogy éppen többet ne említsünk, amelyekhez később csak Engelmann nevezetes munkáját kell sorolnunk, nem is említve ama számtalan kisebb nagyobb munkákat, amelyek a napi szükséglet fedezésére szolgáltak és velük egy egészen külön nagy irodalom *a kaktuszok irodalma* fejlődött ki. Ma ez a kaktusz kultusz bizony divatját multa már, noha a külföldön ma is elég tekintélyes azoknak a virágkedvelőknek a száma, akik a kaktusszal, mint szobanövényvel szívesen és örömet foglalkoznak. Itt tekintélyes kertészek, mint Haage és Schmidt, Hildmann H, Haage Ad. jun., Booth J. és fiai, Makoy Jakab, Van Geert s még számosan foglalkoznak tenyésztésükkel s megkedveltetik eme hálás és figyelemre méltó növényeket a nagy közönséggel. Nálunk a kaktuszok soha sem részesültek valami nagyobb elismerésben, de nem is voltak kertészeink, a kik közönségünkkel megismertették volna. Itt csak a *phyllocactus* és *epiphyllum* ama két kaktusz faj, amely nagyobb pártolásban részesül, miután ezekkel kertészeink is örömet foglalkoznak, holott, mint az alábbiakban látni fogjuk, számos faj van s áll rendelkezésre, amely akár mint szoba növény akár pedig mint kerti dísznövény megállja a helyét, nem csak, hanem sok számos más kevésbé becses növény mellett nagyobb figyelemre érdemesek. Ha közönségünket egy kissé animálnók, bizony szívesen venné e kevés fáradságot igénylő és amúgy is igen szerény igényű de érdekes növényeket. A kaktuszok iránti általános érdeklődés akkor kezdett hanyatlani, midőn a közönség a tropikus virágos növények által elcsábítatva, nem annyira a növények külalakjára mint inkább magára a virágra fordították inkább figyelmüket. Ebből magyarázható meg az, hogy

miért maradt fenn az általános hanyatlás beálltával a fentebb említett két faj iránti további érdeklődés. Pedig a kaktuszok rendkívül érdekes alakjaik s virágaik révén miután — a Pereskiák kivételével — a rendes növény alakjától feltűnően eltérnek, amennyiben valamennyien levéltelenek, húsos kövér törzsűek, amelyek tüskézetük, szőrözetük és szőr pamataik, bordázatuk által térnek el egymástól. A Linné által egy nembe sorolt fajokat ma már körülbelül húsz nembe foglaljuk össze, a melyek körülbelül mintegy 1000-nél több fajt ölelnek föl. Ezen számos faj között van sok olyan, a mely a virágkedvelőket ismét kezdi meghódítani. Én magam részéről csak ajánlani merem k. olvasóimnak a kaktuszoknak alább ismertetendő fajait, miután a szobák számára pompásan beválnak s nem csak az erkélyen és ablak előtt a

napsugarai hatása alatt rendkívül jól fejlődnek, hanem a kevésbé világos helyiségben is helyt állanak egyesek s hosszú időn keresztül — évtizedeken át — is hálásan virulnak. Egy kis gondozás mellett és kellő mennyiségű tápanyaggal ellátott földben kimondhatatlan élet szívósságot képesek kifejteni. De nem csak a szobába valók a kaktuszok, hanem a díszkertbe is. A különböző alakokból igen érdekes csoportokat lehet összeállítani, amelyek a szemlélőre mindenkor hatásosak lesznek. Az önálló csoportokon kívül a tájkertekben, a hol szikla csoportok, grották, emelkedések vagy vízesések váltakoznak egymással hatásosabb növényeket alig lehet képzelni a helyesen megválasztott kaktuszoknál. Erre a célra szinte megbecsülhetetlenek. Kisebb fajta kaktuszokat virágágyak beszegésére is pompásan fel lehet használni a hol különös alakjuk az ellentét által még hatásosabban emelkedik ki. A legajánlatosabb kaktusz fajokat — melyeket itt röviden ismertetni szándékom, — hét csoportba oszthatjuk, amely csoportok közül négy *csöves virágú (tubiliflora)* három pedig *kerekvirágú (rotatiflora)* fajokat foglalnak magukban. A könnyebb áttekintés végett ide jegyzem a csoportokat.

C s ö v e s v i r á g u a k

1. *Melocactea* (gömb vagy dinnye kaktuszok).

Mamillaria, (lásd az ábrát) (igen eltérő alakkal): Melocactus, Peleciphora, Anhalonium.

2. *Echinocactea* (tüskés kaktuszok.)

Discocactus, Malacocarpus, Astrophytum, Echinocactus

3. *Cereastrea* (fáklya kaktuszok) (Lásd typus képét),

Leuchtenbergia, Echinopsis, Pilocereus, Cereus, Echinocereus

4. *Phyllocactea* (levélkaktuszok:)

Phyllocactus, Epiphyllum, Discocactus. A jelenben a legkedveltebb fajok.

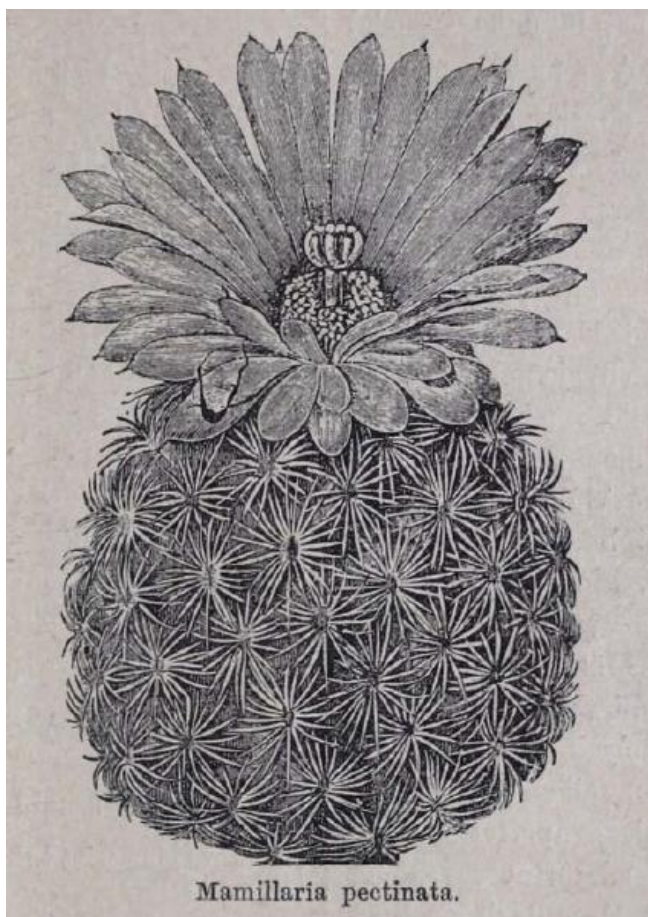
K e r e k v i r á g u a k.

1. *Rhipsalidea* (vesszőkaktuszok): Rhipsalis, Pfeiffera, Lepismium.

2. *Opuntiak* (fügekaktuszok): Opuntia (lásd az ábrát.)

3. *Pereskiák* (fa alakú kaktuszok.): Pereskia

Kezdjük ismertetésünket az első csoport első nemével: a Mamilláriával az úgynevezett tüskés kaktusszal, vagy a mint a németek nevezik, gyümölcs kaktusszal, mint a mely nem a legkiválóbbak egyike, s számos fájával a legelterjedtebb is. Sok közülük télen nyíló s miniatűr üvegházakba, terráriumokba igen alkalmas növények. Alakjuk rendszeren gömbölyű, de van bunkós is (p. o. a képen látható *M. applanata*) és hengeres, egyszerűen vagy csoportosan növekszik. A húsos

törzsön többé kevésbé kiemelkedő szemölcsök, dudorok vannak, amelyek sokszor négyszegletűek és csúcaikon moholylyal, sertével, tüskével, gyapottal borítottak. Virágaik rendszerint egyenként nőnek ki, (lásd a Mamillaria pectinatát) a gömb tetején az előző év szemölcsseinek hónaljából, s vagy egyedül állanak vagy koszorút képeznek. Rendszerint nem nagyok, a virágok, szagtalanok, s részint rózsá- vagy bíbor színűek, részint sárgák és fehérek. Sajnos, hogy e különben csinos virágok csak igen rövid életűek, két-három napig tartanak. Sajátságos, hogy délutánonként mindig bezárulnak, s reggelként ismét kinyílnak. Az elvirágzás után az igen csinos piros színű bogycsók díszítik a törzset, de csakis a második évben, midőn a virágok helyén jelennek meg. Egyesek szép nagy virágokkal bírnak, mások meg érdekes alakjuk által tűnnek ki. Nevezetesebb s a kereskedésekben kapható fajok a Mamillaria appanata nagy fehér virágokkal, tavasszal virágzik, s piros bogycsokkal, a Caput Medusae (Medúza fő) kicsiny piszkos fehér, kora nyáron nyíló virágokkal. Igen érdekes a Qumamma, az

echinus, a Haageana szép rövid ezüst színű tüskékkel, a Micromeris, a pectinata (lásd a képet,) a plumosa finom szőrözettel, az uberiformis nagy sárga virágokkal és hosszú érdekes szemölcsökkel, az uncinnata, a gracilis, a Schideana, Celsiana, a mely utóbbi három: különösen a terrariumokban jól alkalmazható kedves kis növények.

(Folytatása következik.)

Kardos Árpád

Kertészeti Lapok. 1897. április 4, szám, 96-100.

RÜCSKÖS KAKTUSZ A PETŐFI UTCÁBAN

Ha egy természetűim Dél-Amerikáról, Bolíviáról, Argentínáról szól, ott is a kopár, sivatagi vidékről, láthatjuk a hatalmas kaktuszokat, amint az ég felé törve kibontják meseszép, harsányszínű virágaikat. A kaktuszok egyike a rücskös kaktusz, ami a többi kaktuszfélékhez hasonlóan nálunk is megtalálható, s talán az aszályos időnek, az igen magas hőmérsékletnek köszönhetően egyre nagyobb méretben. A szekszárdi Szászy Zsolt kertésztechnikus szenvedélyes botanikus, aki más növények mellett igen sokféle kaktuszt gyűjtött össze a Petőfi utcai családi ház udvarán. A rücskös kaktusz tizenkét éves, most már közel három méter magas, és éppen virágot hoz. Sajnos csak két napig látható teljes pompájában a kaktusz virága.

Fotó: Bakó Jenő

A rücskös kaktusz a *Cylindropuntia imbricata*. [Szerk.]

SEGÍTSÉN SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓJA 1%-ÁNAK FELAJÁNLÁSÁVAL!

Kérjük Önöket, hogy munkánk még jobb és sikerebb elvégzéséhez szükséges anyagi feltételek megteremtéséhez szíveskedjenek hozzájárulni személyi jövedelemadójuk 1%-ának egyesületünk részére történő felajánlásával, amennyiben elégedettek egyesületünk működésével, tartalmasnak, színvonalasnak tartják a Debreceni Pozsgástárt. Ezen felajánlást 2020 tavaszán lehet megtenni a 2019. évi jövedelmek bevallása alkalmával.

A felajánláshoz szükséges adataink az alábbiak:

A kedvezményezett neve:

Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság Közhasznú Egyesület, Debrecen.

Címe: 4078 Debrecen-Haláp, Tanya 93.

Levelezési címe: 4078 Debrecen-Haláp, Tanya 93. ***E-mail:*** nogorobert@gmail.com

A kedvezményezett adószáma: 18555220-1-09

Számlaszámunk: 60600084-14000072, Hajdú Takarékszövetkezet.

FONTOS! Rendelkező nyilatkozatát tegye olyan szabványméretű borítékba, amely a rendelkező nyilatkozat méretét csak annyiban haladja meg, hogy abba a nyilatkozat beférjen.

Az Ön rendelkezése csak akkor érvényes és teljesíthető, ha a nyilatkozaton a kedvezményezett adószámát, a borítékon feladónak az Ön nevét, lakcímét és az adóazonosító jelét pontosan feltünteti!

Céljaink megvalósításáért tett felajánlásukat egyesületünk Elnöksége és a Debreceni Pozsgástár Szerkesztősége nevében előre is köszönjük.

Kérje meg családtagjait, barátait, ismerőseit, munkatársait, hogy jövedelmük 1%-át Egyesületünk javára ajánlják fel.

Felajánlásukat köszöni az Elnökség!

MAGYAR KAKTUSZ ÉS POZSGÁS TÁRSASÁG PROGRAMJA 2020. I. FÉLÉVBEN

A JÁRVÁNY MIATT MINDEN PROGRAM ELMARAD!

Január

TÉLI SZÜNET

Február 8. szombat

Cséke László: Ománi utazás tengerparttól a sivatagig

Március 14. szombat

KÖZGYŰLÉS

Április 25. szombat

Ficzere Miklós: Vedd el hitét, tagadd el múltját – botanikatörténeti félrebeszélések

Május 23. szombat

Dr. Csajbók József: Okos kaktuszok? A növényi intelligenciáról.

A programok helye és ideje a külön nem jelölteknel: Csapókerti Közösségi Ház
Debrecen, Süveg u.3.

(a Kassai úti benzinkútnál lévő Jánosi utca végén, a templomnál).

Kezdési időpont a jelzett napokon: délután, 16 óra!

Megközelíthető a 19-es autóbusszal!

ELVÉNÜLT YUCCATÖRZSEK IFJÍTÁSA

Írta: *Vitályos*

Nem tagadjuk, sajtóságosan szép látványt nyújtanak a hatalmas Yucca növények kádakban, ha törzsük egyenes s koronájuk egészséges. Gyönyörű díszítő és a déli égövre emlékeztető benyomással vannak reánk. Hanem nagyon is csökkenik szépségük, midőn előregecsnek, koronájuk gyérül és magas törzsük, mely különben is puha fájú, mesterséges támaszték nélkül nem igen bírja terhét viselni, nagyon is mutatja a «hajlott» kort, azaz elgörbül. Az ilyen óriások betelelésével is meggyűlik a bajunk, nem igen találunk alkalmas helyet a magas növésű öreg legényeknek. Volt nekem két ilyen óriás Yuccám, — így beszéli egy növénykedvelő — mintegy 35 évesek, majdnem négy méter magasak lehettek, végre terhemre váltak és eladni kívántam őket. De nem kellett a magas növények senkinek, tehát mást kellett velük gondolnom. Így jutottam arra az eszmére, hogy megifjítom őket, törzsüket megkurtítom; ezt az eljárást úgy hírből hallottam. A műtét pompásan sikerült, úgy, hogy most már beszámolhatok vele «A Kert» olvasóinak és az eljárást mindenkinek jó lélekkel ajánlhatom. Május elején mind a két törzset a legalsó levelein alul, 70 cm-nyire vastag dróttal körülszorítottam, hogy a nedvkeringést némileg megakasszam. A drót fölött agyag- és istállótrágyából készített keverékből, 20 cm magas és 4—5 cm vastag réteggel vétegetett körül a törzs, e réteg körül moha és végre a moha körül háncs csavartatott. Két hónap múlva, mely idő alatt ezen burkolatot folyton nedvesen, a kád földjét ellenben szárazon tartottam, az egész agyagréteg gyökrostokkal volt átnöve, melyek a régi törzsön képződtek újonnan. Most tehát arra törekedtem, hogy ezen új gyökérzetet gyarapítsam és más talajviszonyokra szoktassam. E célra két darab, 25 cm széles, régi virágcserepnek fenekét óvatosan kiütöttem, azután e feneketlen cserepeket egy ócska fűrészszel hosszában ketté fűrészelttem. A Yuccákról most eltávolítottam a mohát, a cserep két felét az átgökeresedett agyagborogatás körül összeillesztettem, dróttal körülkötöttem és alája támasztott pálczákkal a kellő magasságban tartottam. Azután jó szoroson teletöltöttem a cserepeket homokos melegágyi földdel. Hat hét múlva e földet is átnötte a gyökérzet, úgy, hogy most már megejthető volt a földolog: a műtét. Közvetlen a cserep alatt, vagyis a drót felett keresztül fűrészelttem a törzset, a fűrészelt lapot éles késsel lesimítottam és faszénporral bedörzsöltem. A cserep két felének eltávolítása után a megifjított növényeket, melyek a kettős tápláló talajban gyönyörűen neki fejlődtek, a földgomolyának épségben tartása mellett, megfelelő nagyobb edényekbe ültettem át. Így tehát szerencsésen, célirányos és csakugyan szép dísznövényeknek jutottam birtokába a kellenetlen elvénültek helyett. A vén törzseket kivettem a kádakból, száraz gyökgomolyaikat megtisztítottam, fölaprítottam és azután kisebb kádakba ültettem. Nem kétlem, hogy csakhamar ezek is ki fognak hajtani és jó sűrű dísznövények lesznek belőlük. Minden esetre tetemes szaporításra való anyagot fognak nyújtani.

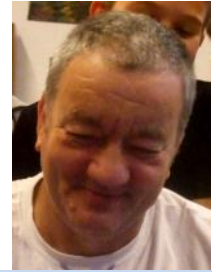

Elvénült Yuccatörzsek ifjítása.

Vitályos

ISKOLAPROGRAM

Szervezi, levezeti és előadásokat tart: Nagy József, Mikepércs

ARANY JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA, LÉTAVÉRTES,
2019. MÁJUS 23.

*DEBRECENI EGYETEM ARANY JÁNOS GYAKORLÓ ÁLTALÁNOS ISKOLA,
DEBRECEN, 2019. MÁJUS 9.*

EGY NÖVÉNYBOLOND NAPLÓJÁBÓL

XI.

A mostani rész végén két kaktuszgyűjtőt is megemlít Sztrókey, írja keresztnevüket és életük egy-egy mozzanatát. Vajon felismeri valaki, kik ők? [Szerk.]

Írta: *Sztrókey Tibor*

Ott éle szegényke abban a kis házban, amely oly szerényen nőtt ki a földből, hogy alig lehetett látni a kert bokraitól. Magába hullott, hatvan és a száz között ballagó, csendes teremtes volt, akivel nem sokkal több, mint árnyéka és a kertjének virágai barátkoztak. Egy napon, délig sem nyílt ki házának ajtaja s a szomszédok furcsának tartották ezt a hajnali kelő Borcsa nénitől. Délután valaki átlépett az alacsony sövénykerítésen, körüljárta a házat, de a lefüggönyözött ablak sem árult el többet. Megzörgette az ajtót. Felelet nem jött, csak valami szúrósan savanyú ködöcske szivárgott ki a réseken. Most már dörömbölt is és izgatottan összekiabálta a környéket. Nem sokat tanakodtak. Benyomták a korhadt ajtót, ám nyomban vissza is hőköltek a tüdejüket hasogató, kékesszürke füst elől. Valaki betörte a házikó ablakát, a pokrócfüggönnyt letépte, mire a huzat feltisztította lassan a levegőt. Kopott mosdótál volt az első, amit megláttak a szoba közepén. Még most is izzott benne a faszén parazsa. Aztán ráleltek Borcsa néniére is. Ott feküdt az ágyon, frissen mosott nyári ruhában, élőpiros arccal, — holtan. Szinte átszellemültem nyugodt volt az arc s a csukott szemhéj alól mintha mosolygott volna arra a madonna-liliom csokorra, amit összekulcsolt kezében arca fölé tartott. Nem szabad az öngyilkosságból költészetet csinálni — nekem sem céloom —, mint ahogy az élet eldobásának bűnét sem szabad hangulatossá kendőzni, hamis romantikával. Sem magunk, sem mások előtt. Az első szál virágot csak azért kaptuk, mert anyánk étellel ajándékozott meg bennünket. Az utolsóval sincs jogunk önmagunkat ékesíteni, csak azért — mert ezt az ajándékot, gyáván, vagy bomlott aggyal, eldobjuk magunktól.

Kétségtelen, hogy az emberi életet végigkíséri a virág. Születéstől halálig. Ami virágot életünk két végpontja között kapunk és adunk, az rendszerint helyettünk beszél. Vagy azt tolmácsolja, amit — túlaradó szívünk helyett — nyelvünk elmondani nem tud vagy nem mer, avagy pedig azt hazudja, amit pirulás nélkül kimondani nem akarunk.

Az emberek sokszor beszélnek a virágok néma nyelvén. Szívből vagy színre. De mi lenne, ha egyszer a virágok is meg tudnának szólalni az emberek nyelvén?!...

Évekkel ezelőtt, mikor már benne voltam erősen a növénylázban, Gyula bácsi, akinek híres, szép kertje volt, ezt mondotta:

— Mutasd meg, hol tartod növényeidet, megmondom, ki vagy. — És azonnal meg is magyarázta.

— Ha napfényt kívánó növényt valaki csak azért helyez el a zongora homályban álló tetejére, vagy a sarokban álló könyvespolcra, mert a zöld levélzet és a virág hangulatossá oldja fel a sima felületek merevségét, az nem növénybarát, csak hatásvadászó növénygyilkos. Oda vágott virág való.

Gyilkos ez a tömör bírálat is, de igaz. Természetes, hogy a növényekkel és virágjukkal a szépséget akarjuk telepíteni lakásunk falai közé, de elérhetjük-e vajon ezt a célt, ha olyan helyzetbe akarjuk őket erőszakolni, ahol csak haldokolni tudnak? Élőlények ezek is, mint az ember és az állat, de helyet változtatni, hogy a legalkalmasabbat kikeressék, önerejükben nem tudnak. Ezt nekünk kell megadni számukra. A többit már rájuk bízhatjuk, Fény, víz és jó föld, a három legfontosabb követelmény.

— Azt mindenki tudja — mondotta ezt is Gyula bácsi —, hogy az egyenlítői néger, meg a sarki eszkimó — ha engednének hirtelen jött bolond ötletüknek — halálosan végzetes lakáscserét csinálna egymással. Miért lehetne hát egyedül csak a növényektől azt kívánni, hogy szépek és épek maradjanak bárhol, ahova tudatlan vagy gondatlan erőszakosságunk kényszeríti őket. A sampinyon-gombának jó tenyésztőhelye a száraz pince, de kinek jutna eszébe ugyanonnan tulipánvirágot várni...? Ott fizetnek rá legjobban az emberek, hogy csak ötletszerűen vásárolják és tartják növényeiket. Kiszórják pénzüket, ahelyett, hogy megkérdnék, vajon az a lakásviszony,

amelybe vinni akarják, megfelelő-e a kiszemelt kedvencnek? Pedig, a lelkiismeretes kertész sohasem ejtené tévedésbe őket. De persze, akkor nem a Körút sarkán kell venni a cseresep növényt az Olcsó Jánostól, aki esetleg tő nélküli, levágott növényt dug a cserép földjébe.

Nevettünk mindketten. Pár nappal előbb, pontosan erről panaszkodott egyik ismerős asszony. Mutató dracénát vett húsz forintért, mikor aztán otthon a virágállványra helyezte, kezében maradt a tő nélküli növény. Könnyen lehet, hogy egykori gazdája pedig, a tolvajra dühöngve, ugyanakkor a tő csonkját bámulta.

— Így van ez, hidd el. Rengeteg pénz megy ki haszontalanul az emberek zsebéből. De az is igaz, hogy ebből a könnyelműségből élnek jól a kertészek és virágboltok. Na, meg az Olcsó Jánosok.

— Igaz, igaz. De sok a rossz lakás is — vettem ellen. — Különösen a szűk utcákban. És a virágot ott is szeretik.

Gyula bácsi felhorkant.

— Nem az a baj, fiam. A kevés napfény se. Hanem egyedül csak a lehetetlen igények. Mint ahogy az élet legtöbb baja is majdnem mindig, a túlméretezett igényekből fakad. Akkora választék van a növény világ primadonnáiból, hogy bármilyen fekvésű, fény és hőmérsékleti viszonyú lakás megtalálhatja a maga alkalmasait. Ismered Karolin néni lakását?

— Igen.

— Hát akkor azt is tudod, hogy az ötemeletes bérház magasföldszinti lakásában lakik, ahova éppen csak postásként kukkant be délben a napfény. Így van?

Bólintottam.

— És milyenek a növényei? Mint az élet. Kívánni sem lehetne szebbeket. Aspidistra, aszparágusz, ciperusz, pletykafélék. sansevieriák, meg bilbergia, és mit tudom én, mi minden van ott együtt. Japán, Nyugat-Afrika, Madagaszkár, Közép-Amerika és India, majdnem az egész földgömb képviselve van azon az egyetlen virágállványon. És szépek. Mert a lakás viszonyaihoz vannak összeválogatva. Talán egyedül csak az a szerencsétlen muskátli rontja meg a képet, amihez annyira ragaszkodik Karolin néni. Majdnem méteresre kúszik már fel fényszomjasan. És csenevész virága elég beszédesen panaszkodik arról, hogy az emberi kényszer mekkorát vétkezhet a szépség és az egészség ellen.

Igaza volt Gyula bácsinak. Az első évek botladozásaiban én is sokszor hibáztam, és feleslegesen sok tandíjat fizettem a kertészeknek és virágüzleteknek. Mindjárt az első nyáron, egy szépen ívelő levelű dracaenát vettem én is. Mivel a besüllyesztett cserépben díszje volt az első kaktusz-sziklakertnek, gondoltam, szép lesz télen majd a fűtött szobában is. Tévedtem. Minden öntözés ellenére is, száraz kóró lett belőle tavaszra. Kövirózsákkal és apró varjúháj-félékkel díszített, kedves szobai sziklakertet is készítettem. De ahelyett, hogy az ablakköz hűvösén tartottam volna, ezt is a szoba melegére vittem. Még február végére sem értünk, már mi lett belőle? El sem merem mondani. Inkább azzal dicsekszem el sürgősen, hogy ugyanekkor kiemeltém a kerti szabad földből egy tő Begonia semperflorenst. Úgy ontotta egész télen halványpiros virágait az ablakpárkányon, hogy kívül az ablakon, majdnem elolvadt tőle a hó. — Szégyenében. És az áttetsző szárú Impatiens sultani se maradt le a versenyben. Az igazi növénykedvelők azok, akik féltő rajongással tudják gondozni a muskátlis ablakokat, a néha csak egészen parányi virágoskerteket, a bérházak balkonjain sorakozó virágosládákat, meg a komoran szűk utcák ablakpereméhez drótozott virágcserepeket. Még a villamosról is ezeket a függőkerteket bámulom.

Évek hosszú sora óta, naponta kétszer megyek el a Lehel és a Bulcsu utca sarkán egy pincelakás előtt. Gondolatban mindig megemelem kalapomat (hacsak nem hajadonfővel járok) a lakói előtt. Pedig egy kicsit nyilvánvalóan bűnözők is. A lejáró két oldalán ugyanis, kiemelték egy-két bazaltkockát a járda kövezetéből. De azok az ezrek és ezrek, akik nyáron át a lejáró előtt elsietnek, talán még sohasem ezt vették észre, hanem csak azt a kövér nyalábban felfutó hajnalka-koszorút csodálták, ami az egész ajtónyílást körülkeretezi. Korán reggel tömérdek kék-fehér virágtölcsér pettyezi, estefelé pedig, a zsámolyokra kitelepedett, békésen beszélgető munkáscsalád ez alatt a koszorú alatt ringatja magát bele a kert illúziójába.

Ez a tiszta család — mert, hogy az, azt a lejáró állandóan frissen meszelt faláról és az alsó, üveges ajtó mindig makulátlan függönyéről látom — első helyet érdemelne az épülő családi kertés házak sorrendjében. Márcsak azért is, hogy kezük alatt élő, költeménnyé formálódhassék az az ábránd,

1. *Sansevieria trifasciata* változatok. Fotó: Marticsek János

Dracaena draco. Fotó: Tóth Norbert

Bilbergia nutans. Fotó: Ficzere

aminek versszakából most még csak a refrént dalolja a hajnalka-koszorú. Igen. Szóval vannak növény- és virágkedvelők, akik növénygyilkosok, és vannak növényrajongók, akik képesek megállni egyetlen kis fücsomó előtt is, amelyik véletlenül kapaszkodott életre az utca kockakövei között. És virágot szeretnének ültetni talán még az aszfalt közepére is. Anélkül, hogy szakítani akarnának róla. Emberek — virágok — növények, ősrégi kapcsolat ez. Egyidős az emberiség életével. Legtöbbször a hasznosság kérdése lazítja vagy fűzi szorosabbra. A hasznosság szempontján túlmenő, szépséget kereső és maga körül állandósítani akaró élményhez azonban, minden ember csak egyénileg juthat el. Előbb vagy később, ilyen vagy olyan módon, vagy csak egyetlen pillanat hatása alatt. Minden emberben szunnyad a szép iránti érzék, csupán a kibontakozáshoz szükséges körülmények mostohák néha. Végül tehát a növények szeretete is, mint nagyon sok

4. Aloe aristata sziklakertbe kiültetve.

Fotó: Ficzere

minden más, legnagyobbbrészt nevelődés kérdése lehet. Nem a tárgyi szaktudásra gondolok, mert azt kikényszerítheti az oktatás is. De, ha érdeklődést kelteni nem tudott, akkor csak tantárgy maradt: az érdeklődés azonban mindig a megismerés vágya felé sodorja az embert. Több mint három évtizede én is kitűnőt kaptam növénytanból, de már a négy X-et is majdnem elértem, mikor ismerkedni kezdtem a tantárgyból kilépett növényvel. És ekkor jöttem rá, hogy még az elégtelen is túlságosan kedvezményes osztályzat lett volna ebből a tárgykörből. A tudást lebecsülni annyi, mint ostobának maradni. Ám elsősorban szív és lélek kell a növényekkel való foglalkozáshoz. Ehhez is, mint minden becsületes munkához és szórakozáshoz. Ilyen emberekből tevődnek össze növénybarátaink. Hozzátartozik kertünkhöz az a sok barátunk is, aki gyakran nyitja be kertkapukat, s akikhez mi is sűrűn járunk kert- és növénynézőbe. Izgalmas látogatások ezek. Felfedezőutak és legtöbbször élménnyé váló érdekességet hoznak. Több szórakozással, mint amit néha a legizgalmasabb regény vagy színdarab adhat. Pletyka helyett a virágokról pletykálunk. Papírba csomagolt növényekkel érkezünk és azokkal távozzunk, közben nézegetünk, ásunk és ültetünk, beszélgetünk és lelkesedünk és lekuporodunk egy-egy növény-újdonság vagy sziklasarok mellé. És nem ritkán majd keresztülbukfencezünk rajta. Mert semmit sem láthatunk elég közlelől...

Ilyen a növénykedvelőik társas élete, amiről néhány apró titkot elárulok. De hol is kezdjem? A sor szinte végtelen. Valamennyien szürke emberek, akik naponta szorgalmasan görnyednek kenyérkereső munkájuk felett vagy már a megérdemelt nyugalmost élnek. Fiatalok és öregek, nők és férfiak. De ha növényeik között pepecselnek, felmagaslik mindegyikük. Kinőnek a hétköznapi szürkeségből: lelkesedésük, tudásuk, szeretetük vagy jó kezük révén.

Beszéljek talán Jóska barátomról, aki még az első világháborúban olasz fogságba esett és ott ismerkedett meg közelebbről a kaktuszok szépségével? Elmondjam, hogy a fogolytábor drótsövénye mögött hány évig álmodozott arról, hogy ha egyszer mégis sikerül hazatérnie, akkor kicsi üvegházat épít magának, és hátsó falára a Vezúvot fogja festeni a kék egű olasz tájjal és ez elé fogja ültetni a kaktuszokat, aloékat és agavékát? Haza is került szerencsésen, de a Vezúvból semmi sem lett. Mert a pápai öreghegy szelíden lankás oldala — még a drótsövény mögött — legyőzte a gögös kráterkúp meredek festőiességét. Festmény sem kellett, mert gyűjteménye szebb lett a legszebb festménynél is.

Vagy tán másik ősz barátomról, Elemérről meséljem el, hogy miért voltak olyan remek kaktuszai? Egyszerű! Miközben a buja színű tropikus lepkéket és bogarakat vadászta Brazília őserdeiben, és csizmája sarka nem egyszer lépett gyűrűző mérges kígyókra vagy elfulladtan lapult a liánok szövevénye között a vérengző jaguár és puma elöl, saját szemével csodálhatta meg a korhadéklakó kaktuszok virító pompáját, majd később, a sivatagos térségek zömöktestű tuskéseit is.

Folytatás következik!

Sztrókay Tibor

POZSGÁS-MUNKANAPTÁR — AKTUÁLIS TEENDŐK ÁPRILIS HÓNAPRA

E rovatunkban hónapról hónapra összegyűjtjük a jellemzően előforduló ápolási munkákat, amelyek pozsgás növényeink sikeres nevelését segítik.

1. A melegebb és naposabb időjárás beköszöntével egyre inkább életre kelnek kaktuszaink. Egyeseknél láthatjuk a kezdődő virágrügyeket. Egyre több növényen, a növény tetején friss, üde elszíneződést tapasztalhatunk. Itt található a hajtáscsúcs a tenyészcsúccsal. Ez a változás növényünk téli nyugalmi állapotból ébredését, de egyben azt is jelzi, az öntözés elkezdhető. A hónap elején még mindig csak az esővízzel történő permetezést javaslom a derűsebb napokon, majd a hónap közepétől a melegebb, naposabb időben kis vízadagokkal be is locsolhatjuk talajukat. Öntöző kannánk csőre legyen hosszú és a vége max. ujjnyi vastag. Ez azért lényeges, hogy ujjunkkal a végét be tudjuk fogni, és ujjunk nyitásával, zárásával szabályozhatjuk a kifolyó víz mennyiségét. Az előbbieket a már szabadba kihelyezett növényekre vonatkoznak. Akik benn a lakásban, pl. ablakban vagy ablak közelében tartják kaktuszaikat, azok lehetnek bátrabbak az öntözéssel, hiszen a lakás kedvezőbb mikroklímájában az éledezési folyamat legalább 3-4 héttel előbbre tart. Ez a bátorság azért legyen visszafogott, óvatos! A növények testét ne nedvesítsük be, ha vannak kinyílt virágok, azokra se öntsünk vizet. A legtöbb kinyílt virágra a ráöntött öntözővíz nincs jó hatással!

2. Néhány leírás az áprilist tartja az átültetés legkedvezőbb idejének. Ez így lehet azoknál, amelyek virágzási időszaka nem erre az időszakra esik. De ne ültessük át azokat a növényeket, amelyek most hozzák bimbóikat, és készülődnek a virágzásra, vagy már virágoznak! Most legfeljebb azokat ültessük át, amelyek nyáron, nyár végén, esetleg az ősz elején virágoznak. Az átültetés legoptimálisabb időszaka a növény nyugalmi állapotának időtartama. Ez a legtöbb növény esetében, beleértve a kaktuszokat és a többi pozsgás növényt is, a mi éghajlatunkon a téli nyugalmi állapot. Ekkor éri a növényt a legkevesebb „megrázkództatás”, nekünk pedig ekkor lehet a legtöbb szabadidőnk. Az átültetés most is száraz földbe történjen. A cserepéből kivett növény gyökérzetéről laza rázogatással, vagy ütögetéssel a föld nagyját távolítsuk el. Mivel a gyökérsérülések elkerülhetetlenek, ezért árnyékos, száraz helyen hagyjuk a sérüléseket 2-3 napig beszáradni. Ezt követően ültessük be az új földbe, majd 3-4 nap múlva óvatosan kezdhetjük öntözni.

Ficzere Miklós

Telettést követő tavaszi gondozási munkák egyike növényeink átnézése, talajuk fellazítása. A képen Barizs Dániel.

EGYEDÜLÁLLÓ FAJGAZDAG GYŰJTEMÉNY

NEM CSAK A VIRÁGAIK MIATT LEHET SZERETNI ŐKET, HANEM A SOKFÉLE TÖVIS MIATT IS

Írta: Zsíros Krisztina

A Katona család országosan is egyedülállónak számító kaktuszgyűjteményének nem az a különlegessége, hogy fajokban rendkívül gazdag és nagyjából tízezer növény alkotja, hanem az is, ahogyan a vértesszőlősi házaspár mesél róla. Egymást kiegészítve, a másik gondolatát folytatva úgy beszélnek a kaktuszokról, hogy szinte mi is elcsábulunk a kaktuszkülönlegességek gyűjtésére.

VÉRTESSZŐLŐS. A Katona házaspárt hallgatva először nem is válik egyértelművé, ki is a gyűjtő és ki a másik, aki a párja szenvedélyét követve ugyanolyan szakavatottan mutatja be nekünk (laikusoknak) a kaktuszok világát.

— Én vagyok az eredendő gyűjtő. Zoltán a megismerkedésünk után a kedvemben szeretett volna járni, így megismerte a kaktuszokat is, de ebben nem volt semmi kényszer — mondja Katonáné Tóth Judit, aki még nyolcadik osztályos volt, amikor egy soproni osztálykirándulás alkalmával vásárolt egy kaktuszt, majd elkezdte gyűjteni őket. Így kezdődött. Jó pár évig csak néhány darabbal büszkélkedhetett, de rendszeresen eljárt Tatára, a helyi kaktuszgyűjtő klubba, hogy megismerkedjen más gyűjtőkkel, és persze minél többféle növényvel. Gimnazista korában egy nemrégiben elhunyt komáromi gyűjtőhöz, Epresi Lászlóhoz járt a növényekről tanulni, később a szakdolgozatát is a kaktuszokról írta, Judit ugyanis kémia-biológia szakos tanár.

Zoltánnal a millennium évében ismerkedtek meg, ekkor már csaknem hatvanféle kaktusz díszítette Judit otthonát. A férfi természetesen Judit kedvében szeretett volna járni, így együtt látogatták végig az ismertebb gyűjtőket az országban, valamint a nagyobb kiállításokat is. Még a házasságkötésük előtt külföldre is eljutottak és — ahogy Zoltán fogalmaz — mindig lelassítottak egy-egy növénygyűjtőnél, kertészetnél. Így gyarapodott szépen a gyűjtemény, Zoltán pedig egyre többet tudott meg a szúrós növényekről.

A Katona házaspár tízezer kaktuszfajt gyűjtött össze az elmúlt tíz-tizenöt évben

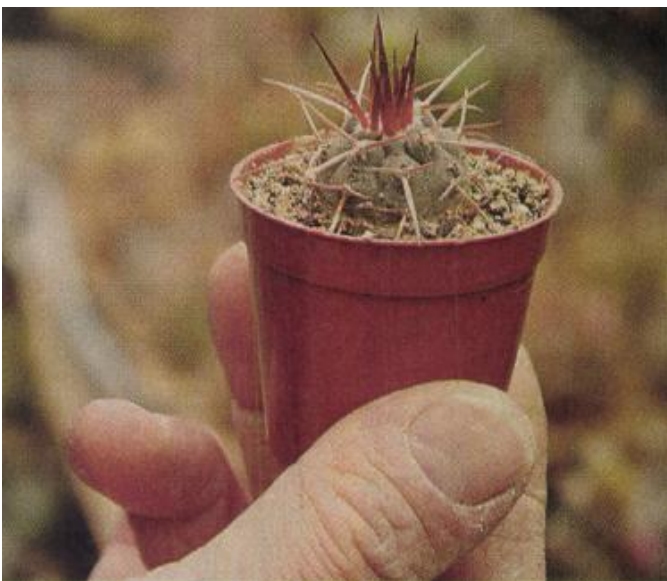
— Az ő kedvencei az egyéb pozsgások közé tartozó agavék, amelyekből szintén sokfélét gondozunk. A kertben van egy olyan példány, amely harminc-harmincöt évesen virágzott, majd elpusztult. Ez ezekre a növényekre jellemző, de „hozott” magokat, így tudunk újra ültetni, hogy még egyszer legalább láthassunk hasonlót — meséli Judit.

— Nagy kár, hogy éppen nem süt a nap, mert így kevesebb virágzást láthatunk — teszi hozzá Zoltán, ugyanis egyes növényfajoknak elegendő tíz perc napsütés is a viráguk kinyílásához. Némelyikre pedig az jellemző, hogy éjjel virágzanak. Olyankor, amikor már teljesen kifejlődött a bimbó, éjjel zseblámpával és vakus fényképezőgéppel lesik ezt a különleges alkalmat.

Arra a kérdésre, hogy valóban igénytelenek-e ezek a növények, Judit helyesbít.

— Így nem fogalmaznék, de tény, hogy el tudunk menni két hétre nyaralni úgy, hogy közben nem pusztulnak el a kaktuszaink. Egyszerre nagy mennyiségű vizet vesznek fel, mi alulról szívatjuk a gondosan összegyűjtött esővizet a földbe, így a növény teste megőrizheti teljes szépségét, de ezt elég megtennünk háromhetente, vagy akár havonta — mondja.

A sokféle kaktuszfaj gondozása azonban kellő figyelmet és hozzáértést igényel. Judit egyébként egy komáromi közép fokú kollégiumban nevelőtanárként dolgozik, mindig délután. Rendszerint délelőtt kimennek a kaktuszokhoz, megnézik, illetve átbeszélnek, hogy milyen feladatok esedékesek, sokszor azt veszik észre, hogy mire végeznek, már dél van. A Zoltán keze munkáját dicsérő, hajlított favázás, egyedülálló buborék formájú, polikarbonát fedéllel bevont házban járva aztán mi is elcsodálkozunk, mennyiféle növényt gyűjtöttek az évek alatt.

A *Gymnocalycium spegazzini*, amelynek törzsre boruló tövisai vannak

jó a kaktuszokban, hogy nem csak a virágaik miatt lehet szeretni őket, hanem a sokféle tövis miatt is, egy-egy fajnak többféle is van, más-más hosszúsággal és alakkal.

Élőhelyén nem becsülik a kaktuszokat, ott ugyanis sok esetben csak gyomnövény

A kaktuszok őshazája Amerika és talán kevesen tudják, de az élőhelyükön nem mutatnak szépen, ugyanis kevesebb a csapadék, rosszabb minőségű a talaj, emellett pedig gyomnövénynek számítanak. Míg itthon egzotikum, termőhelyükön rugdossák, nem becsülik őket, például a legeltetésben akadályozza a gazdákat, így ott, ha útban vannak, eldózerolják őket. Európából pedig megy a lelkes gyűjtő, aki még a szeméthalomból is megpróbálja kimenteni az utolsó élő kaktuszkülönlegességet. Érdekeség, hogy még mindig fedeznek fel újabb és újabb fajokat, amelyeket aztán szaporítva, engedéllyel hozhatnak be Európába, ugyanis veszélyeztetett növényeknek minősülnek. Európából, például Németországból persze már akadálytalanul lehet kaktuszt vásárolni. Az utóbbi években több olyan hazai gyűjtő is lett, aki Amerikából hozott kaktuszokat. A Katona házaspár nem ilyen. Ők mostanában inkább külföldi kereskedőktől magokat szereznek be, a gyűjtemény darabjai így a legszebbek lehetnek. Zoltán elmeséli, hogy

— 2006-tól szereztünk be jóval többet, mint addig, és ez évben született a kisfiunk, Marcell, aki olykor féltékeny is a növényekre — emlékszik vissza Judit. Minden kaktusznak a latin neve mellett szerepel az élőhelye is. Emellett, ha gyűjtőszámmal is ellátott a tábla, akkor még akár a koordináták szerinti élőhelyét is meg lehet tudni. Így bír igazán tudományos értékkel a gyűjtemény.

— Ez például egy *Gymnocalycium spegazzini*, amelynek nagyon szép törzsre boruló tövisai vannak - mutatja Judit az ő egyik kedvencét, bár gyűjtők esetében nem érdemes megkérdezni, melyik a legszebb darab a kincsestárból. Bármelyikre mutatunk rá, szinte mindegyikhez tartozik egy történet, vagy egy érdekes információ. Az a

nagy szupermarketekben gyakran látni olyan növényt, amelyhez gombostűvel rögzítenek szalmavirágot, így megtévesztve a laikusokat.

Párszáz hazai gyűjtő van

Judit mindkét hazai kaktuszgyűjtő egyesületnek is a tagja. A budapesti Magyar Kaktuszgyűjtők Országos Egyesülete évi hat, a debreceni székhelyű Magyar Kaktusz és Pozsgás Társaság évi négy folyóiratot jelentet meg, amelyekben rendszerint megjelennek az új növényfajták leírásai. Zoltán azt mondja, megpróbálják megállni azt, hogy a világújdonságok ne náluk, az ő otthonukban jelenjenek meg először, anyagilag ezt ugyanis képtelenség lenne bírni. Az egyesületek egyébként összesen csaknem négyszáz taggal bírnak, a hazai komolyabb kaktuszgyűjtők száma ugyanis párszázra tehető.

Zsíros Krisztina

AZ EPIPHYLLUM (LEVÉL-CACTUS) TENYÉSZTÉSE

Írta: *Novothny* főkertész (1897)

E növény a cactusok családjához tartozik, Délamerikában honol, igen elterjedt válfaj, melynek levélszerüleg lapos, kiszélesedett s egymásba nőtt húsos percrei (levelei) tompán végződnek, kissé kifűrészelt és szőrösek, melyek végén megjelennek a feltűnően szép bársonyos virágok. Virágai csőalakúak, ferde végükön fölhajlott szegéllyel. Porodái kiállanak. Hajtási ideje májustól augusztus végéig tart s önkényt következik, hogy átültetési ideje márczius hóra esik a nyugvó idejében, közvetlen az elvirágzása után. Szaporítása levélpercrei gyökereztetése folytán történik, melyek könnyen megerednek. Teljes díszét azonban oltás által éri el, mely *Pereskia* alanyra tetszés szerinti magasságban 40-60 cm eszközöztetik. Két válfaja van. Az *E. truncantum* vörös és *E. altensteini* (*E. trunc. multiflorum*) tündöklő rózsavörös virágokkal; utóbbi mint könnyebben nyíló és dúsabban virító faj alkalmasabb hajtási célokra. A levélcactus tenyésztése két főidényre esik; *hajtó és nyugvó idényre*. Az első az átültetés után csak májusban kezdődik s augusztus végéig tart, mely idő alatt egy vagy több levélperczet hajt, de szeptember közepéig kell, hogy tökéletesen kiérjenek, mert ez befolyásolja az egyenlő bimbóképzést. Az átültetéshez vegyünk egy rész lombföldet, egy rész jó korhadt trágyaföldet, egy rész faszénporral vegyített homokot, az egészet jól egybekeverve. Használjunk inkább kisebb, mint nagyobb virágcserepet s tegyük vízlevezetőnek a cserép aljába dúsán kavicsot vagy apró cseréptöredéket. Átültetés után óvakodni kell a túlöntözéstől, mert gyökerei könnyen rothadásnak indulnak, tegyük 12-15°R. meleg helyre, közel az ablakhoz, 3-4 hét múlva a cserép ismét belesz gyökerezve, a növény megkezdí növést. Ilyenkor nagyon szereti a szellős napos helyet, legjobb ha egy melegház deszkaállványára állítjuk s azt szellőzük, hol a forró nap ellen kissé beárnyékoljuk, hébe-korba megpermetezvén, koronájukat a nap felé megforgatjuk, hogy egyenlően fejlődhessék. Edzés céljából augusztus végével 2-3 hétre kitehetjük a növényeket a szabadba, vagy az ablakokat távolítjuk le róluk. Ha már kissé megkeményedtek, illetve megedzettek, megtehetjük, hogy egyszer a vizet tőlük annyira megvonjuk, hogy kissé meglankadjanak, miáltal kezdetét veszi az egyenlő bimbóképzés. Virágzási ideje novembertől-februárig tart, melyet kellő hőfok mellett siettetni vagy késleltetni lehet; azonban ha a bimbók már színesedni kezdenek, akkor többé alacsonyabb hőmérsékletre változtatni nem szabad, mert az rothadást idézne elő. A *nyugvó idény* februártól-április végéig tart, melyben a főcél, hogy a növények működésüket beszüntessék s mentől alacsonyabb hőmérsékletben álljanak, annál szárazabban tartandók. Téli lakhelyökben 8-10°R. meleget igényelnek. A levélcactus koronáját szabályosan és szilárdan fönntarthatjuk, ha a lecsüngő levélperceit egy erős drótkarikára helyezzük, azzal föltámasztván fölkötözzük.

Novothny főkertész

TEXASI PILLANATKÉPEK

A képeket Nagy József készítette 2018 márciusában.

A KAKTUSZ VIRÁGA

A NAGY TITOK: SZENVEDÉLY ÉS TÜRELEM

Mondják, az igazi növénybarátoknak olyan növények valók, amelyek a szépségükön kívül különlegességükkel is örömet okoznak. Az állítás valószínűleg igaz, hiszen ott, ahol a növények fontos szerepet kapnak a lakásban, biztos, hogy találkozunk egy-két kaktuszfélével is. Márpedig a kaktuszok valóban különlegesek a hétköznapi szobanövények között. Nemcsak bizarr szobrocskákra emlékeztető megjelenésük miatt, hanem azért is, mert a szó szoros értelmében nem is szobanövények, ugyanakkor - megkülönböztetett bánásmód mellett - gyűjtőszenedélyt ébresztő, hűség társakká válhatnak.

A lakásban élő többi növénnyel ellentétben a kaktuszok egészen kicsi teret, ugyanakkor bőséges napfényt kívánnak. Kitűnő hely számukra az ablakpárkány, ami - ha szaporodik a gyűjtemény - kiegészíthető újabb polccal. Általában egyszerűen kezelhető növények, kis szakértelemmel virágzásra készíthetjük őket, és szaporításuk sem ördögösség. Manapság beszerzési forrás után sem kell kutatni, hiszen szinte valamennyi virágüzlet választékában található virágzó és virág nélküli kaktusz. A virágosokkal legyünk óvatosabbak, győződjünk meg róla, nincs-e csalafintaság, azaz odatűzött mű, vagy szárított virág a kaktusztörzsön.

Gondos válogatást igényel a virágzó kaktuszablak kialakítása: gyűjtésüket érdemes az egyszerűbb fajokkal, a kevésbé igényesekkel kezdeni. Könnyen tarthatók, nagy tűrőképességűek a fügekaktuszok (*Opuntia*), hasonlóképpen kezdőknek ajánlhatóak a bolíviakaktuszok (*Lobivia*) és a törpekaktuszok (*Rebutia*) különböző fajai. Az oszlopszerűen felfelé növekvő, oszlop alakú kaktuszok kis helytel is beérik, ám közülük kevés virágozik a lakásban. Változatos formáikkal, színeikkel és különleges szőrözöttségükkel azonban kárpótolnak bennünket. (Az elporosodott szőrbundát samponos vízzel meg is moshatjuk, hajszáritóval megszáritathatjuk. Ezt tehetjük például a mókás kinézetű őszapó kaktusszal.) A szemölcskaktuszok (*Mammillaria*) virágoznak a legkönnyebben a lakásban. Többségük gömbölyded alakú, és a test felső részén bájos koszorúvá rendeződnek a virágok. A levélkaktuszok közé tartozik a közismert húsvéti és karácsonyi kaktusz, tartásuk cseppet sem bonyolult világos, ám hűvösebb lakásokban. Általános szabály, hogy a gyéren tövises kaktuszokat némileg védjük a fénytől, így ezeket a keleti-nyugati fekvésű ablakokba tegyük. A fehér szőrözöttség, a sűrű tövis és a viaszbevonat véd az erős napsütéstől, az ilyen fajok kerülhetnek a déli oldalra. A kaktuszok fejlődése akkor a legerőteljesebb, ha a talaj hőmérséklete 20 C-fokos. Többségük május-júniusban, illetve augusztus-októberben látványosan növekszik. Tévhit, hogy a kaktuszokat nem kell öntözni. A vízpótlás gyakorisága a hő- és fényviszonyoktól függ, általában heti egy alkalom. Mindenképpen várjuk meg, amíg a két öntözés között kiszárad a talaj. A vízadaggal se takarékoskodjunk, hiszen a víznek el kell jutnia a gyöke-

rekhez, s azok nem a talajfelszín közelében helyezkednek el. Havonta egyszer tegyünk nitrogén-szegény kaktusztrágyát is az öntözővízbe. Télen a fűtetlen, de világos helyiségben érzik jól magukat. Ilyenkor csak ritkán öntözzük őket. A kaktuszok jó része csak akkor virágzik, ha részesen e téli pihentetésben.

A kisméretű agyagcserepekben a talaj könnyen átforrósodik és gyorsan kiszárad. Érdekes tehát a kicsi edényben vásárolt növényt tavasszal vagy nyár elején átültetni nagyobb tálkába, esetleg több egyed összeültetésével növény együttest kialakítani. A talaj lehet virágföld és durva szemű homok keveréke. Felszínére kőzúzalékot, égetett agyag-granulátumot tehetünk.

A kaktuszok szaporításának legegyszerűbb módja a tőosztás. A tövükből bokrosodó növényeket az átültetéskor - a meleg nyári hónapokban - több részre vágjuk, és külön cserépbe ültetjük (pl. szemölcskaktuszt). A gyökérsarjakat nevelő fajokról (szemölcskaktusz néhány faja, bolíviakaktuszok) egyszerűen leválaszthatók a sarjak, és egy-két napos szikkasztás után cserépbe ültethetők. Gyakran az anyanövényen már gyökeret fejlesztenek, így a talajjal érintkezve legyökeresednek. Érdekeség, hogy egyes szemölcskaktusz fajok (*M. plumosa*) alsó, öreg szemölcséből is új, teljes értékű kaktusz fejlődik. A kaktuszok oldalhajtása vagy az oszlopkaktuszok csúcsa jól dugványozható. A dugványokat homokban meggyökereztetjük, 22 fok körüli helyiségben. Valamennyi szaporítás módra érvényes, hogy a sebfelületeket fertőtleníteni kell faszénporral. (A kaktuszok másik két szaporítási lehetősége, az oltás és a magvetés kicsit több szakértelmet és időt igénylő munka.) Felvételeinkhez a könnyen nevelhető kaktuszfélékből válogattunk, ám ezek virágzásának kivárásához is némi türelem szükséges.

JUSTH GYULA BÉKÉSMEGYEI CSODAVIRÁGJA

A magyar parlament népszerű elnökének, Justh Gyulának, aki éppen napokban utazott Csabán [Békéscsabán] át pusztaszentetornyai birtokára, ritka szép dél szaki virágja van szentetornyai kertjében. Egy 100 éves kaktusz (agative) teljes virágzásban, mely a törzsszel együtt 7 méter magas. Justh Gyula nemcsak erélyes házelnök, hanem leleményes ember is. A csodavirágot belépődíj mellett mutogatja parancsából a cselédség, mely egyes személyektől 40 fillért, családoktól pedig 1 korona antrét szed, s az így beszedett összegeket népiszkolai könyvtárak gyarapítására fordítják.

HÚSVÉTKOR IS DÍSZÍT A KAKTUSZ

Ez idő tájt a karácsonyi kaktusz húsvéti rokona is ékítheti az ünnepváró otthonot. A húsvéti kaktusz eredetileg a braziliai esőerdők növénye, ahol a fákon fejlődik (de nem élősködő parazita). Gyökereit korhadó fába és bomló levelek közé süllyeszti. Nálunk elsősorban hibridjeivel lehet találkozni, főleg lila, cseresznyepiros, rózsaszín és fehér változatokban. Megfelelő kezelés mellett húsvét táján virágzik. Ha ezt más időpontokban teszi, akkor megzavartuk természetes életciklusát. Aránylag könnyen nevelhető, rendszeresen virágzó szobanövény, melyet nyáron félárnyékos helyre, a kertbe is kitelepíthetünk. Esőerdőkből származó növényként párás légkörben, meleg talajon érzi magát legjobban, de a gyakorlatban sok hibás kezelést is elvisel. Ahhoz, hogy húsvétkor viragozzon, nyár végén kevés vizet és tápanyagot adjunk neki. Ezalatt az új levelek beérnek, és azok végében virágkezdemények alakulnak ki. Ősz végétől 15 fokos hőmérséklet mellett, csak mérsékelten öntözzük, de amellet a bimbók megjelenéséig rendszeresen párásítsuk. Virágzás alatt bővebben öntözzük és tápoldatozzuk. Meleg szobában akár két hétig virágzik. Bimbói nem egyszerre nyílnak. A fejlődés alatt a növényt ne forgassuk, legjobb a cserepet ilyenkor megjelölni. Virágzás után a növény elveszti fényét, ami a nyugalmi időszak elejét jelzi, ami kb. két hónapig tart. Szaporítása: házilag könnyen szaporítható, ezért hálás növény. Amikor a virágzást követő tavasszal fejlődése megindul - amit abból veszünk észre, hogy a ledobott virágok helyén új levélkezdemények jelennek meg (képünk) akkor 2-2 izközös levelet a régi töről leválasztva homokos-rostos tőzegkeverékbe tűzdelünk. Ablakban nevelve szaporítványainkat rendszeresen párásítjuk. Meggyökeresedés után óvatosan tápoldatozni kezdjük, majd átültetjük. Lágy vízzel öntözzük. Kevés kártevője ismert. A fehér gyapjas moly megjelenése túl száraz környezetre vall. Kézi tisztogatással és esőztető, lágyvizes öntözéssel ez többnyire megszüntethető. Ápoláskor jusson eszünkbe gyakorta ennek a hálás virágnak szülőhazája és ottani természetes környezete.

Különböző színekben virágzó húsvéti kaktuszok. (*Hatiora gaertneri*)

A DEBRECENI POZSGÁSTÁR AZ INTERNETEN

Minden érdeklődő figyelmébe ajánljuk a Debreceni Pozsgástár Interneten is elolvasható példányait. Az újság ezen a címen 1998 decemberében jelent meg először, ez volt az 1. szám. Az Interneten e számtól kezdődően 2016. év 4. számáig minden újság elolvasható, szám szerint 81 db. Ezenkívül megtalálható még az előd, a Hajdú-Bihari Kaktuszkedvelők Tájékoztatója, és sok más szakmai folyóirat és könyv.

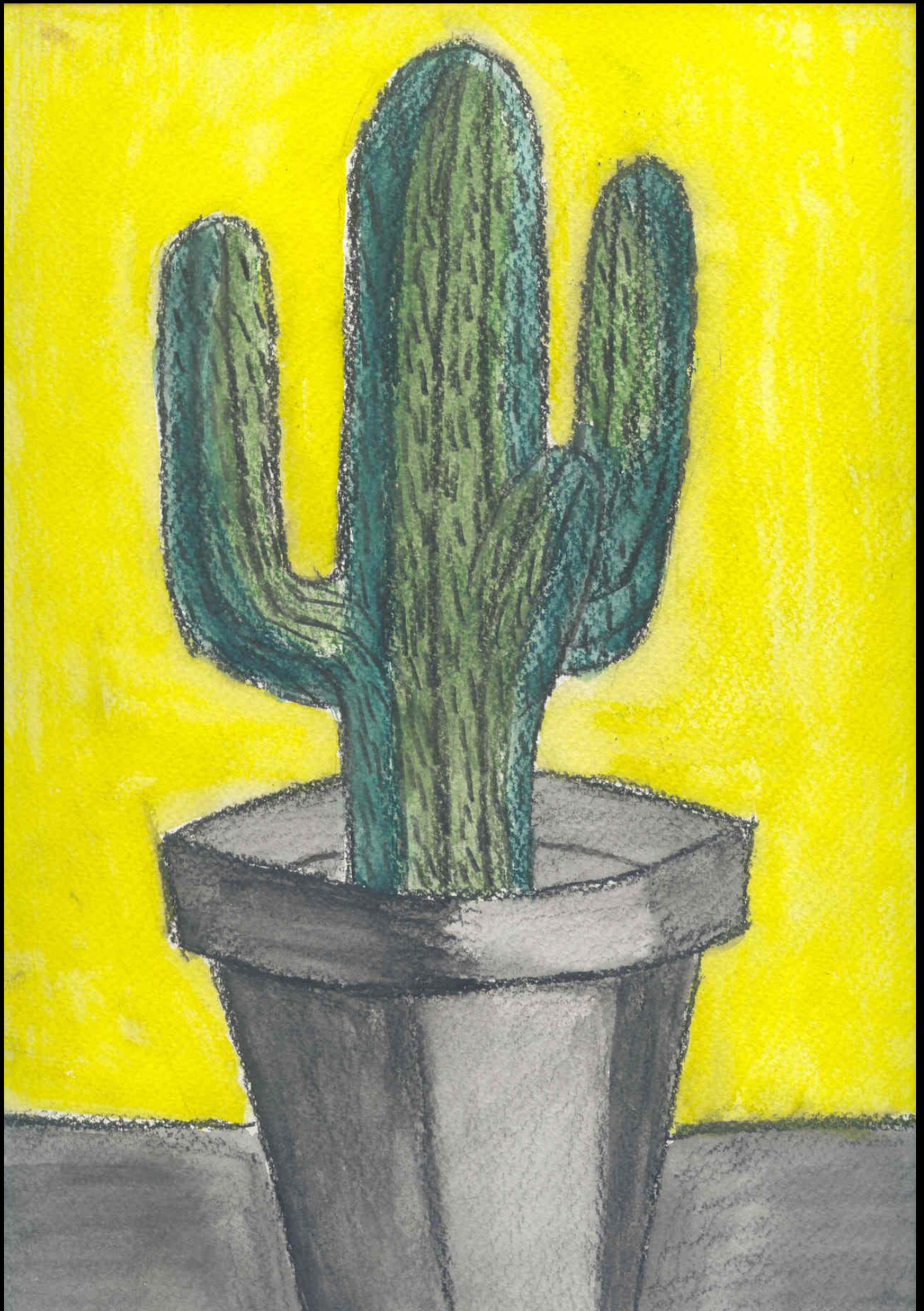
ETIMOLÓGIA SZÓTÁR

Pozsgásnövény elnevezések jelentése latin, német és magyar nyelven.

Etymological dictionary - denotation of the succulent names in Latin, German and Hungarian languages.

P

pendulina	lang herabhängend, herabhägende	függő, hosszan lelógó, lecsüngő
penicillata	pinselartige	ecset- (pamacs-) szerű
penicilligera		ecset- (pamacs-) képző
peniculatus	bürstenartig bedornter	kefeszzerű tövisű
peninsulae	von der Halbinsel	félszigeti
peninsularis	von der Halbinsel Stammend	félszigeti
Peniocereus	Schurecereus	zsinór cereus
pennelli	benannt nach W. Fr. Pennell	Pennell-féle
pennispinosus, pennispinosa	fiederstachelig, fiederborstige	tollas tövisű, tollas sörtéjű
pensilis	harabhängend, herabhängender	lelógó, lefelé csüngő
pensilvanicus	aus Pensilvanien stammend	Pennsylvániából származó
pantacanthus, pentacantha	fünfstachelig, fünfdorniger	öttövisű
pentaedrophorus	Träger von fünf Ecken, fünfecktragender	ötszögletű, ötszögletet viselő
pentagonus	funfkantig	öt élű
pentagyna	fünfnarbig	Ötbibés
pentalophus	fünfrippig, fünfwinkliger	ötbordájú, ötszögletű
pentandra	mit fünf Stanbgefässe	ötporzós
pentapterus, pentaptera	fünfflügelig, fünfflügelige	ötszárnyas, ötlapátú, ötszárnyú
pentlandii	benannt nach J. B. Pentland	Pentland-féle
pepiniana	benannt nach Mons. Pepin	Pepin-féle
peponium	die Kürbisfrucht	kobaktermés, töktermés
perbellus, perbella	sehr fein, sehr schön, besonders schöner	nagyon finom, nagyon szép különös (rendkívüli) szépségű
peregrinus	fremdartig	idegenszerű
perennis	ausdauernd	évelő, kitartó
Pereskia	benannt nach N. C. F. de Peiresc	Peiresről elnevezve
Pereskiopsis	Pereskia ähnelnd	Pereskiához hasonló
perezassoi	Eigenname: ?	személynévről elnevezve
perezdelarosa	benannt nach Perez de la Rosa	Perez de la Rosáról elnevezett
perezianus, perziensis	benannt nach Herkunft:Perz, Bol.	Perezből való
perfoliatus	durchwaschenblättrig	átnőtt levelű
perforatus	durchlöchert	átlyukasztott
perfossus	durchbohrt	átfúrt, gödrös
perianthium	die Blütendecke	virágtakaró

Rajzolta Szabó Tamás, II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola, Hajdúsámson.